І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

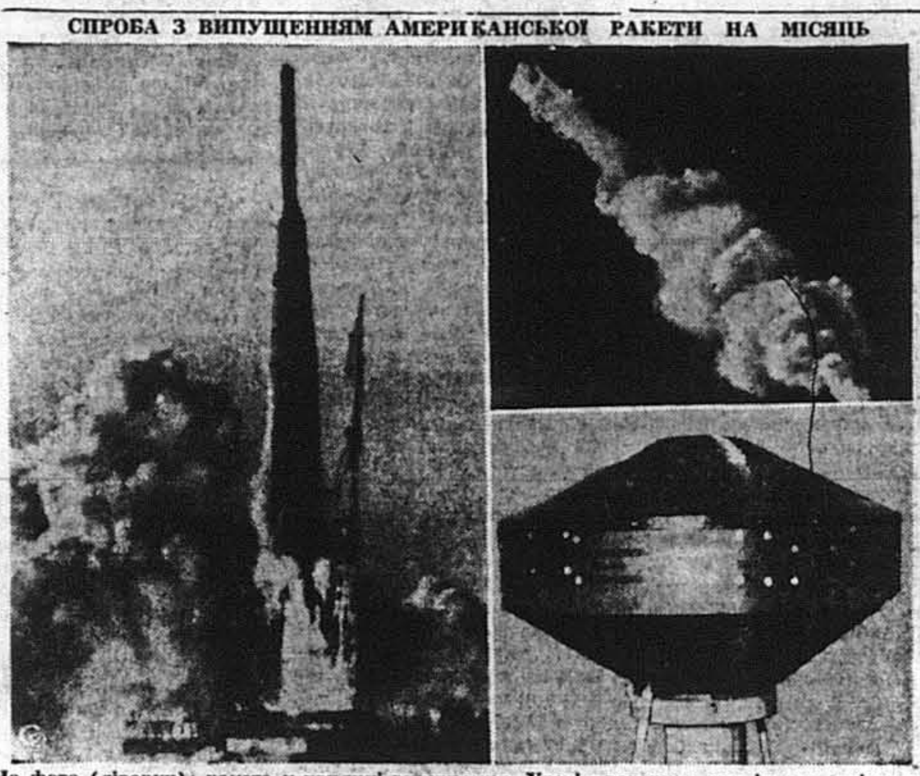
Адреса Редакції і Адміністрації
'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. No. 158. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го СЕРПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 19, 1958 Ч. 158. VOL. LXV.

ВИПУЩЕНА НА МІСЯЦЬ РАКЕТА РОЗІРВАЛАСЬ НА ВИСОТІ 50,000 СТІП

Кейп-Канаверал, Флорида. — Перша спроба З'єдинених Держав Америки випустити ракету на місяць, що відбулася в неділю 17-го серпня ц. р. о год. 8.18 ранку, закінчилася невдачею. Чотирискладова ракета пролетіла 50,000 стіп (десять миль) угору і там розірвалася. Її частини поспадали в Атлантійський океан. Лет ракети тривав 77 секунд. Причиною невдачі була експльозія в першій складовій частині 52-тонової ракети. Випускаючи цю ракету на місяць, науковці плянували, що вона, долетівши до місяця (226,000 миль тід землі), почне кружляти навколо місяця. Підготовив і переводив випущення цієї ракети один із дослідних департаментів при командуванні летунських збройних сил ЗДА. Наступна проба з випущенням ракети на місяць відбудеться 14 вересня ц. р. і дуже можливо, що з огляду на корисне положення місяця в той час Совєтам поведеться випустити свою ракету на місяць і випередити на день-два американську ракету. В офіційних колах вважають, що публіка і, зокрема, преса чекали занадто багато від цього першого пробного випущення ракети на місяць, в той час, як це була виключно початкова спроба і до того з неперевіреною ще добре комбінацією складових частин. Ген. Бернард А. Шрівер, керівник проєкту випущення ракети на місяць, заявив, що причиною розриву ракети була експльозія у двигуні першої складової частини і що ця невдача не впливає ні в чому на здійснення дальших запланованих робіт, завершенням яких мало б бути досягнення Місяця і пущення ракети в лет навколо нього. Ген. Шрівер пригадав, що ракета Тор, яка була першою складовою частиною ракети на Місяць виявилися успішною шість разів у сімох різних спробах. Випущення ракети на місяць мало відбутися о год 8.14 східнього літнього часу, але цей реченець пересунено на чотири хвилини пізніше. Як підкреслюють експерти, для випущення ракети на місяць є догідних тільки кілька хвилин на протязі дня, значить таких, коли місяць находиться у відповідному до землі і до плянованого випущення положенні, але водночас із цим є тільки три або чотири дні на протязі цілого місяця, догідних для здійснення спроби з випущенням ракети, що могла б не тільки долетіти до Місяця, але і кружляти навколо нього. Цілість випущеної 17-го серпня ракети складалася із таких чотирьох складових частин: ракета Тор, — 150,000 фунтів тиску, аероджетний двигун, діючий з допомогою плинного пального, силою 7,500 фунтів тиску, новозбудована пропеллянтна ракета, силою 2,500 фунтів тиску, і пропеллянтна ракета Тіокол, силою 3.000 фунтів тиску.

СПРОБА З ВИПУЩЕННЯМ АМЕРИКАНСЬКОЇ РАКЕТИ НА МІСЯЦЬ

На фото (ліворуч): ракета у хвилині випущення. Угорі праворуч: дим і пара, які огорнули ракету на кілька секунд перед її розривом. Унизу праворуч: металева скринька з приладдям для вимірювання магнетичних піль Землі і Місяця

Труман підтримує Айзенгаверів плян для Середнього Сходу

Ню Йорк. — Колишній президент Гаррі С. Труман вмістив статтю в часописах Північно-Американського Часописного Союзу, в якій підтримує становище президента Айзенгавера, зайняте в Генеральній Асамблеї ОН, кажучи, що „здорові пропозиції Президента представляють реалістичний підхід", і висловлюючи надію, що „асамблея діятиме з потрібною швидкістю, якої вимагає ситуація". Труман стверджує, що Генеральна Асамблея вирішує тепер „найбільше критичну справу миру в світі від заснування ОН". Добре було, що Президент ЗДА особисто зайняв становище в цій справі, бо напруження в світі і протиріччя між державами дійшли були до небезпечного пункту, в якому великі держави мусять сказати, чи вони є за мир у світі чи за війну. Немає тепер часу на взаємні оскаржування і на престижові оскаржування, якщо заінтересовані держави дійсно бажають мира в світі, — пише колишній президент. — На думку Трумана краще є те, що кризу на Середньому Сході вирішують на Генеральній Асамблеї, а не між представниками великих держав, на так зв. „конференції на вершинах". Ці конференції на вершинах треба б зліквідувати, бо в них можуть брати участь тільки представники вибраних упривілейованих держав, а малі держави не мають там голосу. Труман гадає, що „конференції на вершинах" могли б відбуватися тільки тоді, коли б на них мали здійснювати рішення і мандати Об'єднаних Націй. Асамблея ОН повинна розв'язати економічні труднощі на Середньому Сході і повинна запевнити мир і самостійність та незалежність всім вільним державам в тому районі.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** вислав до президента Південної Кореї Сингмана Рі звернення з приводу 10-річчя проголошення Корейської Республіки. „Хочу запевнити вас і корейський народ, — заявив Президент — що ЗДА будуть продовжувати в співпраці з Об'єднаними Націями змагання до мирного об'єднання вашої країни".

● **Під час промови президента Айзенгавера** в Об'єднаних Націях делеґація Домініканської республіки демонстративно вийшла з залі... Це був протест проти відмови адміністрації Каледжу Генерального Штабу ЗДА видати диплом синові домініканського президента — генералові Рафаелеві Трухільо

● **Джан Швеґман**, — власник великої крамниці з харчовими товарами (супермаркету) в Ню Орлінсі, Луізіяна, вернувшись з подорожі по СССР, заявив: „Це було б безглуздям з нашого боку старатися звільнити Росію від комунізму, бо поки там є комунізм, доти вона не зможе нам дорівняти".

● **14-го серпня** в Ню Йорку відзначено 100-річчя існування Катедри св. Патрика. З цього приводу кардинал Френсіс Спелман відправив Службу Божу, а єпископ Джозеф Ф. Фляннелі виголосив проповідь. Сто років тому плянували збудувати цю катедру в тодішній горішній частині міста, тобто коло 23-ої вулиці, але потім це рішення змінили й побудували її в найкращій тепер частині міста..

● **Відділ авт марки „Шевроле" при Дженерал Моторс** замовив машини й інструменти для продукції малих авт, яку почне восени цього року.

ФОРУМ УНС НА СОЮЗІВЦІ СТВЕРДИЛО НЕПЕРЕВЕРШЕНУ ВАРТІСТЬ УНСОЮЗУ

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Український Народний Союз дає своїм членам не тільки усі ті користі, що їх дають усі інші подібні американські і канадійські установи, але ще й цілий ряд таких користей і привілеїв, що їх можна дістати тільки в УНСоюзі — стверджено і безсумнівно доказано на Форумі УНСоюзу, що відбулось на Союзівці, оселі УНС в Кетскильських горах, минулої суботи, 16-го серпня. Форум відбулось в рямках ведених від двох тижнів одномісячних Курсів Українознавства, на які в цьому році зголосились 58 студентів. На Форумі були також приявні гості, що відбувають свої вакації на Союзівці. Форум, на яке склались запити і відповіді про УНСоюз, започаткував вступними виясненнями про створення УНС, його цілі та його історію головний предсідник УНС п. Д. Галичин, а головний касир п. Р. Слободян дав загальні вияснення про ролю гроша в розвитку УНСоюзу. Крім них, у форумі взяли участь: заступник гол. предсідника УНС п. Йосип Лисогір, заступниця гол. предс. п-ні Анна Герман, гол. секретар д-р Ярослав Падох й головні радні і рівночасно переможці в організаційних кампаніях УНСоюзу п. Богдан Зорич з Торонта, Канада, та п. Іван Одежинський з Филаделфії, Па. Модератором був ред. Антін Драган. У запитах і відповідях заторкнено та виснено так справи, як вартість життєвого забезпечення взагалі, велике зрозуміння такого забезпечення серед американців і канадійців та менше зрозуміння забезпечення серед українців, конкуренційна видержливість УНСоюзу з американськими і канадійськими забезпеченевими установами спеціяльні користі і привілеї забезпечення в УНСоюзі. вклад УНСоюзу в розвиток української спільноти в Америці і Канаді та в змаганнях українського народу, місце і роля жіноцтва в УНСоюзі, увага УНСоюзу до молоді та ряд подібних проблем. Виснено також ряд запитів, поставлених студентами і слухачами. Загальний перебіг форуму реасумував ще на закінчення англійською мовою п. Й. Лисогір, а закінчив форум загальними висновками п. Д. Галичин.

В неділю, 17-го серпня, на Союзівці після Богослуження, що його відправив всч. о. Я. Кекіш, була відслужена панахида за двох молодих українських хлопців, сл. п. Стасюка і Шугана, що точно рік тому згинули в нещасливому автомобільному випадку на шляху біля сусідньої оселі СУМА в Еленвіл. Під час панахиди співав імпровізований на швидку руку хор під проводом п. Богдана Лехмана.

УРСоюз відбув свій День на своїй оселі

Глен Спей, Н. Й. — Український Робітничий Союз, після Українського Народного Союзу друга по величині українська братерсько-запомогова організація в Америці, відбув минулої неділі, 17-го серпня, свій День на своїй вакаційній оселі. Програмою дня, на яку склались спортові змагання, промови та мистецькі виступи, проводив заст. гол. предсідника УРС п. Василь Довгань, а гол. предс. УРС п. Антін Батюк виголосив промову. З промовою виступав також касир УККомітету і бувший заст. гол. предс. УНС адв. Михайло Пізнак. У мистецькій частині виступав хор „Трембіта" з Нюарку під проводом п. Ол. Микитюка, солісти Михайло Мінський і Марта Кокольська-Кобрин та інші. Гостей вітав управитель оселі д-р Р. Ричок. Привітання від сусідньої Союзівки, оселі УНСоюзу, склав гол. предс. УНС п. Дмитро Галичин. Імпрезу, в якій взяло участь біля 2,000 осіб, закінчено відспіванням українського національного гимну.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Працю д-ра Володимира Кисілевського** п. н. „Психологія імігранта: реакції, спричинені змінами середовища" надрукував квартальник Оттавського Університету „Рев'ю дель'Юніверсіте д' Оттава" в числі 2-ому (том 28-ий). Проф. В. Кисілевський є високим урядовцем канадійського міністерства громадянства й іміграції, професором Оттавського університету та головою Осередку НТШ в Оттаві.

● **У звіті Канадійської Католицької Асоціяції Істориків** надрукувала доповідь д-ра Богдана Казимири про Митрополита Андрея Шептицького і його заходи для зорганізування української католицької церкви в Канаді.

● **В Новому Санчі** (колишня Західня Галичина), де перед війною була велика українська громада і де існували українська читальня, банк, бурса та інші установи, сьогодні залишилося всього 40 українських родин. Ніякого організованого українського життя тепер у Новому Санчі немає, українці бояться навіть посилати своїх дітей до школи з українською мовою навчання.

В ОН продовжуються дебати і закулісові наради

Об'єднані Нації. — Центр ваги на надзвичайній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, яка скликана для справи Середнього Сходу, пересунувся від пленарних публічних засідань, де представники 81 членів-держав виголошують промови, в сторону закулісових нарад, в яких розмовці намагаються знайти компромісову формулу, що її апробували б дві третини делегатів. Амбасадор ЗДА Генрі Кебот Ладж, англійський представник в ОН Пірсон Діксон і норвежський міністер закордонних справ Ганс Енґен перевели спільну нараду, після чого всі три зголосились на спільну розмову з генеральним секретарем ОН Даґом Гаммершилдом. Норвегія приготовляє зголошення резолюції, в якій Гаммершилд дістав би широкі уповноваження діяти, як вважатиме за відповідне, для запевнення спокою на Середньому Сході та якнайшвидшого відкликання англо-американських військ з Ливану і Йорданії. Іншу резолюцію приготовляв японський міністер закордонних справ Аіхіро Фухіяма, який теж перевів цілу серію довірочних розмов. Між Енґеном і Фухіямою буцім-то дійшло до порозуміння. Резолюція, яка мала б ґарантовану підтримку західніх і невтральних країн та була б сприйнятлива бодай для частини арабських країн, матиме імовірно 10 „спонзорів". Думають, що ЗДА й Англія з тактичних причин не фіґуруватимуть як офіційні спонзори. Невідомо ще, чи ЗДА й Англія погодяться на текст резолюції, що її змінив Ганс Енґен після розмов з іншими делеґатами. Тим часом генеральна дебата продовжується. На понеділок 18 . м. передбачували виступ коло 10 дальших промовців, із них перший — ливанський міністер Шарль Малік. На останньому публічному пленарному засіданні в минулу п'ятницю ц. м. представник Ірану, д-р Джаляль Абдох, мусульманин, але не араб, відрізнював позитивний арабський націоналізм від негативного і перестерігав арабські країни, які проявляють негативний націоналізм, наявний у практичній політиці З'єдиненої Арабської Республіки, що такий націоналізм доведе їх до катастрофи. — Представник Савді Арабії, Ахмад Шукайрі, навпаки твердив, що не існує двох націоналізмів ані різних арабських народів, тільки один арабський нарід, який змагає до свого об'єднання. Він таврував Захід, обвинувачуючи його в поділенні арабського світу на колоніяльні й півколоніяльні країни, в нерозумінні арабського руху та створенні Ізраїлю.

Булґаніна здеґрадували й заслали на північний Кавказ

Москва. — Колишній прем'єр Ніколай Булґанін, який в березні ц. р. мусів відступити становище прем'єра Нікіті Хрущову, а сам став директором совєтського державного банку, втратив тепер те становище і став головою економічної ради для 105 місцевих економічно - автономних районів на Північному Кавказі, з осідком в Ставрополі. Булґанін перестав бути членом совєтської ради міністрів, але ще залишився — мабуть на короткий час — членом Президії компартії. Новим директором державного банку СССР став А. К. Коровускін заступник міністра фінансів 63-річний Ніколай Булґанін став був за Сталіна „політичним маршалом" і військовим міністром, а після упадку Маленкова — прем'єром та разом із Хрущовим їздив до Індії, Бірми, Югославії і Англії та брав участь у Женевській конференції „на вершинах".

В Ню Йорку мадяри протестували проти совєтської окупації Мадярщини

Ню Йорк. — 16-го серпня коло 50 мадярів протестували проти совєтської окупації Мадярщини, несучи 100-стіп завдовшки транспарент з написом „Залишіть ви перше Мадярщину". Демонстрація відбулася на Пляза ОН. Написи домагалися, щоб совєтські війська вийшли з Мадярщини ще перед тим, поки американські війська залишать Ливан. В демонстрації брали участь члени Американської Мадярської Федерації, Федерації кол. Мадярських Політичних В'язнів, Товариства Мадярських Студентів та інших. Студенти протестували проти суду над 300 студентів, який тепер відбувається в Мадярщині. Ця демонстрація повторилася і в неділю 17-го серпня коли 150 поліцистів берегли порядку коло будинку Об'єднаних Націй, де 75 демонстрантів очолював д-р Белла Фабіян. Демонстранти вигукували „Хрущов — це вбивник!" та тримали протисовєтські транспаренти.

В БОФФАЛО ВІДБУЛАСЬ ЗУСТРІЧ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ Й ЗДА

Боффало, Н. Й. У 25-ту річницю голодової облоги України червоною Москвою організації Визвольного Фронту Канади й ЗДА в днях 16 і 17 серпня ц. р. влаштували національно- протестаційну маніфестацію проти московсько-большевицької окупації України. Зустріч українців Канади й ЗДА, в якій взяло участь 6,000 осіб, відбулась в місті Боффало, Н. Й. в Кріксайд Ґров. О год. 11-ій в інтенції мільйонових жертв штучного голоду о. декан М. Волковський відправив Службу Божу, після чого розпочалась урочиста маніфестація. В почесній президії засіли: оо. Кравчук та Ілевич, конґресмен Дж. Пілліон, пані Брави, представник міжнародного Братства, представники центральних політичних і громадських організацій ООЧСУ, ЛВУ, УНСоюзу, Народної Помочі, Т-ва був. Вояків УПА, АБН і ряд почесних громадян. УНСоюз і „Свободу" репрезентував ред. В. Давиденко. Численно була заступлена українська преса. Після дефіляди сумівських Осередків і вручення квітів юними сумівцями голові АБН п-ові Я. Стецькові та його дружині, з коротким словом виступила пані Слава Стецько.

Промови виголосили: проф Княжинський, довголітній в'язень совєтських концтаборів, голова ГУ ООЧСУ проф. І. Вовчук, голова ГУ Ліґи Визволення України д-р Р. Малащук і конґресмен Дж. Пілліон, знаний прихильник боротьби поневолених Москвою народів. Центральною точкою урочистости була промова Голови АБН п. Я. Стецька.

Від ряду центральних політичних і громадських організацій ЗДА, Канади, Німеччини, Англії і Франції виголошено усні й письмові привіти. На Зустрічі схвалено резолюції — протест проти голодової облоги України Росією. Напередодні в домі Визвольного Фронту „Дніпро" в Боффало Ансамбль артистів на чолі з сот. Кононевим влаштував імпрезу п. н. „Колись і тепер". В програмі імпрези продуковано народні, стрілецькі та модерні пісні, скечі, монологи і музичні монтажі. Як виконавці виступали: п-ні І. Кононів, Валя Калин, Я. Пінот-Рудакевич, В. Шашарівський, Б. Базаля (музичний супровід) і Ф. Луцишин (оформ. сцени).

СОВЄТИ ДОСТАВЛЯТЬ ЧЕРВОНОМУ КИТАЄВІ АТОМОВУ ЗБРОЮ І РАКЕТИ

Варшава. — Польські комуністи, які найперші інформували, що між Хрущовим і Мао Тсе-тунґом, під час недавньої наради тих двох комуністичних вожаків у Пейпінґу, дійшло до важливих військово-політичних і господарських рішень, — твердять, що Совєти зобов'язалися до постачання комуністичному Китаєві атомової та ракетної зброї. Щоб уможливити комуністичному Китаєві самостійну продукцію атомової зброї, Совєти мають збудувати там чотири атомові реактори. Комуністичний Китай дістане також економічну допомогу від СССР у куди більших розмірах, як досі. Рішення про вивінування комуно-китайських збройних сил атомовою і ракетною зброєю прийнято після того, як проаналізовано ситуацію на Далекому Сході. Китайські комуністи вказували на приявність американських збройних сил на Формозі вивінуваних, за всією вірогідністю, наймодернішою зброєю. Щоб піднести престиж комуністичного Китаю в очах його власних громадян і інших азійських народів, Москва обіцяла допомогти китайцям вистрелити з китайської території штучного сателіта Землі. Польські комуністи підтримують своє давнє твердження, що Хрущов вирікся пляну конференції „на вершинах" в рямцях Ради Безпеки Об'єднаних Націй внаслідку спротиву Мао Тсе-тунґа, який рішуче спротивився, щоб Хрущов засідав за одним столом з представником національного Китаю. Повна згода, що її осягнули Хрущов і Мао Тсе-тунґ — твердять польські комуністи — вибила зброю з рук тих суперників Хрущова на Кремлі, які намагалися виґрувати проти нього китайських комуністів. У цих інтриґах буцім-то був замішаний кол. прем'єр Ніколай Булґанін, якого тепер заслали на підрядне становище до північного Кавказу. Дуже можливо, що рішення озброїти комуно-китайську армію атомовими бомбами і ракетами на середню віддаль прийшло у зв'язку з постановою розпочати на Далекому Сході нову воєнну авантюру — як це твердить національно-китайська преса на Формозі.

В Ливані й Йорданії далі неспокійно

Бейрут. — У столиці Ливану Бейруті вибухло наприкінці останнього тижня кілька бомб. Одна з них вибухла позаду готелю Нормандія, інша при вході до департаментової крамниці, ще інша недалеко пристані. Є знову вбиті і ранені. Одну сильну бомбу відкрито в торговельній дільниці підкинену під будинком, поки вона ще вибухла. Водночас продовжується вхоплювання окремих осіб, політичних противників, грабункові напади й інші прояви насильства. Заведення публічної безпеки і закономірности вважається найпершим трудним завданням уряду. Політична атмосфера все ще напружена, бо радикальна опозиція не хоче співпрацювати над заведенням ладу, поки ще урядує президент Каміль Шамун з урядом під головуванням Самі ес-Сольга. Голова парляменту Адель Оссейран намагається виконувати посередницьку місію у ділі творення нового уряду. Новий президент ген. Фуад Шеґаб не висловився щодо плянів на майбутнє і не заняв становища до теперішньої дебати в Об'єднаних Націях. Знову ж в Йорданії король Гуссейн заявив, що Йорданія впоралась би з своїми труднощами, як би дістала допомогу у грошах і зброї. Він звернув увагу, що йорданська армія мусить тепер сторожити на кордонах трьох неприязних їй сусідніх держав: Ізраїлю, Сирії і Іраку. До Йорданії несподівано прилетів командант англійських наземних військ на Середньому Сході, ген. Роджер Бавер. В Йорданії переведено ревізії й арештування по таборах палестинських втікачів. Дехто обраховує число політичних в'язнів в Йорданії на 2.000, офіційно подається 200.

У Багдаді почався процес проти 108 осіб давнього режиму

Багдад. — У столиці Іраку Багдаді почався перед військовим судом процес проти 30-х старшин і 78-х цивільних осіб з давнього режиму вбитого короля Фейсала. Першим з головних обвинувачених є колишній шеф штабу іракської армії, ген. Ґазі Даґестані, якому закидається „конспірування з З'єдиненими Державами, Англією, Туреччиною і Ізраїлем проти братньої арабської республіки". Головою військового трибуналу є полк. Мохаммед Амін. Свідок прокуратури, ген. Рафек Ареф закидав підсудному генералові Даґестані, наче б той плянував — за інспірацією від американців — збройний наїзд на Сирію. Іракська преса представляє всіх підсудних, як „зрадників народу" і „знаряддя чужих імперіялістів". Півофіційні і американські чинники рішуче заперечують, начеб ЗДА будького нацьковували проти Сирії та інспірували наїзд на Сирію.

У СВІТІ

● **У Гірошімі, в Японії**, помер на 71-му році життя Реіхи Порімітсу, який протягом 13 років хворів від наслідків радіяції, скиненої в 1945 році на те місто американської атомової бомби. Це 16-та жертва того бомбардування, що померла цього року. Противники теорії про смертельні для людини наслідки радіяції вказують на факт, що Порімітсу все ж таки дожив до такого пізнього віку.

● **Директор касина в Каннах**, на французькій Рів'єрі заявив, що вночі перед своїм важким автомобільним випадком американський фільмовий маґнат Джек Варнер виграв у тому касині $46,700. До речі, те касино не має цього літа щастя: один американський банкір виграв у ньому в баккарата 118,000 дол., а інший промисловець — 48,000 на рулеті. Щоб не збанкрутувати, дирекція касина рішила продовжити цьогорічний сезон на два тижні, до 15 жовтня ц. р., розраховуючи на багатих та легкодушних туристів.

● **Між Францією і Тунісією** підписано угоду про побудову 500-милевого нафто-проводу з Сагари через Тунісію до середземноморського порту Цехіра. Альжирські націоналісти критикують туніського президента Бурґуібу за співпрацю з французами, але Бурґуіба вказує на великі господарські користі для Тунісії від цієї справи.

● **У м. Гравезенд, в Англії**, під час громовиці блискавка через відчинене вікно ударила в Кетлін Юсон в моменті, коли вона схилилась над колискою своєї 3-місячної дитини. Кетлін Юсон мала у волоссі важку металеву брош. Дитина не пошкоджена. Вбита жінка залишила дев'ятеро сиріт.

● **Сальвадор Далі**, один з найславетніших сучасних малярів, еспанець, обвінчався минулого тижня в маленькій церковці на провінції потайки від своєї родини і приятелів, з довгорічною приятелькою, відомою як „Галя". У подружніх документах зазначено, що артист має 57 років, а його суджена — 63.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОН, МОСКВА І КАЇРО

У дипломатичному бою, що ведеться тепер на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, чи радше за кулісами її публічних засідань, центральними фігурами є два неприязні діячі, імена яких символізують Совєтський Союз і Об'єднану Арабську Республіку: Хрущов і Нассер. Конфлікт на Середньому Сході не набрав би такої міжнародної гостроти, що довела до цієї надзвичайної Генеральної Асамблеї, якби не погрожував він третьою світовою війною західнім світом і Совєтами. Таким чином західня дипломатія в Об'єднаних Націях поставлена перед двома запитами: 1. як далеко Совєти готові йти в своїй агресивно-імперіялістичній політиці і 2. як тісно зв'язала себе Об'єднана Арабська Республіка з політикою Кремлю.

На перший із поставлених тут запитів існує більш-менш одностайна відповідь західніх коментаторів: Совєти готові ступенувати холодну війну і всіми способами загострювати ситуацію в кожному закутку ґльобу, проте не хочуть нової великої війни. Це віддзеркалилось і в промові Громика в минулу середу, зараз після виступу Д. Д. Айзенгавера в Об'єднаних Націях. Як зазначив англійський міністер закордонних справ Селвин Ллойд, „три останні хвилини промови Громика не були такі злі". У цих останніх трьох хвилинах Громико заявив буквально, що „навіть сьогодні, повторюю, сьогодні ми готові ввійти в офіційні або неофіційні консультації, всякого роду наради з кожною делеґацією, включно з делеґаціями З'єдинених Держав і Британського Королівства, щодо виготовлення такого конструктивного рішення, яке могла б прийняти Генеральна Асамблея в інтересах миру ... Совєтський уряд старається встановити добрі взаємини з ЗДА й Англією". У тій самій останній 3-хвилинній частині своєї 35-хвилинної промови Громико запевнив, що Совєти розуміють, що ЗДА й Англія мусять дбати за свій престиж, заанґажований їхньою акцією на Середньому Сході і що СССР не хоче наражувати того престижу на шкоду...

Виходить, що Совєти залишили відкритими на щілину двері для такого компромісу в справі Середнього Сходу, який запевнив би дальшу передишку. Західня преса твердить, що Хрущов запевнив Нассера, що СССР не має нічого проти того, щоб арабські сусіди Ізраїлю зіштовхнули Ізраїль в море, і що Совєти дадуть дальшу всебічну підтримку Об'єднаній Арабській Республіці в її змаганні до підпорядкування собі всіх арабських країн, на терені яких існують нафтові джерела, рафінерії і нафтопроводи. Проте він, Хрущов (читали ми) або одверто відкинув усний заклик Нассера щодо висилання на Середній Схід „добровольців", або дав у цій справі вимінальну відповідь. Нассер — читаємо — переконався за свого останнього перебування в Москві, що рацію мав Тіто, який радив йому не вірити занадто в щирість приязни і обіцянки підтримки, роблені Хрущовим. Не будучи ніколи прихильником комунізму, ні звеличником Совєтського Союзу, Нассер буцімто зробив також на американського дипломата Роберта Морфі під час їхньої недавньої наради в Каїро враження, що Об'єднана Арабська Республіка радо співпрацювала б із Заходом, особливо тепер, після остаточної ліквідації спору з Англією і Францією за Суезький канал, і після того, як Баґдадський пакт, утративши Ірак, перестав бути суперництвом для Арабської Ліги.

Тому дехто називає нинішню Генеральну Асамблею „боєм за душу арабів". Покищо міністер закордонних справ Арабської Республіки Махмуд Фавзі поділяє непорушне становище Громика: не може бути й мови про ніяку співпрацю і ніякі заходи консолідації відносин на Середньому Сході, поки американські й англійські війська перебувають в Ливані й Йорданії. Але невідомо, чи през. Нассер дійсно готов зарискувати ситуацією, яка настала б в Йорданії з хвилиною негайного відвороту англійського десанту: невідомо, чи за ціну упадку престолу молодого короля Гуссейна през. Нассер готов би наразитись на окупування обох берегів Йордану Ізраїлем та наслідки такої події. Іншими словами, невідомо, чи Нассер вірить Хрущову, що СССР активно підтримає арабів у війні проти Ізраїлю, і чи він бажає собі такої підтримки, що була б тотожна з світовою війною.

У практиці треба, щоб Нассер помирився з нинішнім державно-політичним „статусом кво" на Середньому Сході, припинив дальшу нацьковувальну кампанію свого пропаґандивного апарату, увільнився від економічної залежности від СССР і почав співпрацю з Заходом у запропонованій Айзенгавером новій економічній аґенції. Очевидно, що Москва не захоче допустити до цього, бо в її інтересі є стан перманентного ферменту й хаосу. Але, якщо Москва усвідомить собі, що така дальша гра невідхильно грозить війною, то — може — говоритиме далі дійсно тоном з останніх трьох хвилин промови Громика, а не з перших 32-ох.

БОРОТЬБА ЧИ КАПІТУЛЯНСТВО

Фраза „боротьба з большевизмом" і подібні до неї варіянти дуже популярні серед російської еміґрації в ЗДА і в Европі. Фрази ці можна зустріти часто у статтях і закликах еміґрантських російських чинників, особливо у їхніх апелях до консолідації всіх політичних угрупувань і союзів „боротьби за свободу Росії" чи „народів Росії". Але насправді вся ця „боротьба" обмежується тільки назвою і пропаґандивними ствердженнями. Бажання вести боротьбу не мають не тільки широкі кола російської т. зв. політичної еміґрації, але навіть проводи російських еміґрантських угрупувань.

Панівні серед російської еміґрантщини настрої можна визначити сьогодні, як капітулянство і демобілізацію. Вони позначилися дуже виразно у статтях „журналу нової еміґрації в Америці" п. н. „Российская Независимость", який з позицій російського патріотизму брав в оборону проти „американського імперіялізму" й проти українських „розчленителей" не поневолені Москвою народи, але саму червону Москву із її вождями та імперіялістичними досягненнями. Добру характеристику цих занепадницьких політичних настроїв у російських часописах „Часовой" „Возрождєніє" і „Посєв" дав російський публіцист А. Сергєєв у нюйоркському „НРСлові" (стаття „Лукавые песни" в числі з 12 серпня ц. р.).

Проаналізувавши писання червоного й білого „антикомуністів" у журналі „Часовой", Сергєєв стверджує, що статті „червоного антикомуніста", які появлялися досі, як кореспонденції з еміґрантського середовища, появляються тепер, як кореспонденції з з Совєтського Союзу (що є або редакційною містифікацією, або й правдою, якщо прийняти ,що „червоний антикомуніст", який підписує свої статті трьома Х (ХХХ), „переїхав", за прикладом усяких Крутіїв і Левченків, до СССР і звідтіль надсилає свої, препаровані в порозумінні з МҐБ статті). Але, як стверджує далі Сергєєв, дезінформаційними тенденціями пройняті статті не тільки „червоного антикомуніста" в цьому журналі, а й „білого антикомуніста", якогось Юкшинського.

„Народ дихає вільно, — пише „червоний антикомуніст" у своїй кореспонденції, надісланій буцімто з СССР, — зник страх, із концтаборів визволено мільйони людей, зламано „державу в державі" — оте прокляте МВД, відкрито церкви, встановлено контакт із зовнішнім світом ... немає більше вже концтаборів, сотень концтаборів з мільйонами в'язнів, і всі ті мільйони не тільки вийшли на волю, але й реабілітовані і винагороджені за свої страждання" („Часовой", ч. 387, 1958). Далі цей „червоний антикомуніст" намагається переконати своїх еміґраційних „співвітчизняників", що „комуністична партія (в СССР) тепер уже перестала бути комуністичною", що „вона давно вже перестала бути ворогом народу", що „вона цілком не така, як була колись, у 1922 чи 1937 роках", і водночас із цим перестерігає проти будь-яких антипартійних виступів, мовляв, „удар по партії буде ударом по державі".

Якщо б такі погляди обмежувалися надсиланими з СССР кореспонденціями „червоного антикомуніста", то дивуватися не було б чому. Але, як доводить Сергєєв, ці думки є властиві також і „білому антикомуністові", який співпрацює у журналі „Часовой", буцімто опонуючи „червоному антикомуністові", а насправді поділяючи повністю його суґестії про цілковиту зміну життьових умовин в СССР, про те, що партія стала тепер „захисником народу" і що її не треба атакувати. З такими ж поглядами, як „червоний антикомуніст", виступає в „Часовому" і російський еміґрантський журналіст Юкшинський, повторюючи на різні лади твердження про те, що „в СССР зник страх", що там визволено мільйони в'язнів „почесно і з виплатою пенсій", що „партія (КПСС) уже не така, як була колись" і т. д.

Поклавши в основу своїх поглядів думки і суґестії білих і червоних „антикомуністів", деякі з провідних російських еміґрантських діячів, такі як, наприклад, Г. Орєхов, виводять з них і практичні висновки — напрямні для цілої російської еміґрантської політики. Згідно з цими напрямними, комуністична партія, навіть після перевороту в СССР, мусітиме залишитися базою національної російської держави; атакуючи компартію тепер чи в майбутньому, треба дуже вважати, щоб не руйнувати цим „російського державного організму"; і, вкінці, приготовляючи зміну режиму в СССР, треба вважати, щоб не кинути країни знову в крутіж анархії, страждань і злиднів.

Висловлювані „червоним антикомуністом" ХХХ і пп. Юкшинським та Орєховим погляди не відірвані. Публіцист із відомого російського еміґрантського журналу „Возрождєніє" (Париж) висловлюється рішуче проти революції в СССР, якщо б вона мала привести до таких анархічних виступів, як спалення Московського університету. В цьому ж напрямку ведуть свою лінію й солідаристи з „Посєву", перестерігаючи проти анархічної революції і пропонуючи в майбутньому залишити не тільки совєтську форму влади, але й саму назву СССР...

Закінчуючи свою статтю попередженням проти таких шкідливих концепцій і дезінформації, А. Сергєєв стверджує, що вони є водою на млин Хрущова, і що спрямовані вони своєю суттю, головним чином „на демобілізацію і розклад протисовєтської еміґрації".

Цю характеристику настроїв серед російської еміґрації доповнює лист відомого польського журналіста Ришарда Враґи, надрукований у цьому ж числі „НРСлова". „Більшість еміґрантських політичних програм і плятформ, — пише Р. Враґа, — навіяна духом сталінської конституції. Еміґранти не всилі, не мають змоги відірватися від сталінської конституції так само, як і від інших засад марксизму-ленінізму. Вони бояться всього: бояться проґавити відповідний момент; бояться пошкодити державі, бояться показати себе „ретроградами". Так починається опортунізм супроти всього особливо ж у відношенні до большевизму, який розкладає еміґрацію і ставить її на коліна". Якщо ж іде про „боротьбу з большевизмом", — пише далі Р. Враґа, — то „чи не пора визнати, що, правду кажучи, ніякої боротьби не було й досі немає... Жалюгідні виляння, „кустарщина". Всю енерґію вичерпується на „внутрішні суперечності", самопереконування, узгіднювання, вияснювання елементарних правд. Якщо й була десь боротьба, то не тут у вільному світі, а там" ...

Додавати щонебудь до цих двох характеристик відношень російської еміґрації з большевизмом немає потреби. Але за настроями в російських еміґрантських середовищах треба пильно стежити, бо в багатьох випадках занепадницькі й капітулянтські погляди та суґестії починають просякати також і в українську громаду — саме за посередництвом російської еміґрантської преси.

СЕРПНЕВИЙ ПАРИЖ

Париж. — Столиця Франції ім'я якої голосно бринить у всьому світі не лише як столиці однієї з „п'яти великих" у Об'єднаних Націях, а передусім як столиці мистецтва всіх жанрів, — має сто облич. Для одних — це світ нічних кабаре на площі Піґаль і Монмартрі, для інших — це Лювр і сотні музеїв та театрів. Одні дивуються, що в Парижі на вулиці не зустріти ні однієї жінки, що була б вдягнена в Діора, інші ганять паризький бруд. Одні нарікають на дощ, інші на сонце. Одні кажуть, що в Парижі все страшенно дороге, інші стверджують, що тут і без грошей можна дуже багато побачити й навчитися.

Турист знаходить тут, кожен для себе, багато причин для захоплення, під умовою, що він уміє чимсь захоплюватись. Чи густу юрбу на Елізейських Полях у неділю, чи виповнені кафе, що займають хідники. Тисячі поетів оспівали задимлене, сіре паризьке небо, елегійною мрякою вкриті береги Сени з ліричними вербами, мости Парижу, тонкі лінії модерних палаців і стрункість церков. Одні захоплюються величчю Тріюмфальної Арки на площі Етуаль, інші — ліричним настроєм, що його створюють возики, на яких смажать і продають гарячі каштани під тою Аркою.

У серпні Париж майже мертвий. Це дивує, зокрема, американців, які вважають його брудним і опущеним містом, а канадійці, порівнюючи його з Торонтом, стверджують, що „це ж просто село"...

У серпні — Париж на відпустці. А відпустка в Парижі й взагалі у Франції це річ надзвичайна. Надзвичайна, бо такою її роблять самі французи. Англійці з дива не можуть вийти, як французи переживають час відпусток. Холоднокровні мешканці Острова вважають, що французи відпусткою більше себе вимучують як працею.

В Англії, коли Джон чи Патрік вибираються на відпустку, то ніхто цього не помічає, в кожному разі не звертає на це уваги. У Парижі вже від весни всі розмови в бюрі й на фабриці, в крамницях і хатах обертаються довкола відпустки. Товариші й товаришки праці за місяці наперед знають пляни кожного, знають навіть, скільки хто бере зі собою валізок і що в тих валізках буде. Приготування, здається, так вимучує француза, що тієї втоми не усунути трьома тижнями відпустки. Кажуть, що сама думка про відпустку француза вимучує.

Від весни преса починає дискутувати питання погоди, цін, модних і скромних пляж та курортів. Починається також дискусія над тим, що у Франції слід би провести якусь зміну, щоб не всі виїздили разом, бо це викликає перевантаження залізниць і шляхів, збільшує кількість смертельних випадків. Усі з цим згідні ,але всі вибираються на відпустку в серпні. І у висліді, щоб знайти у серпні в Парижі можливість підстригтися, треба оббігати кілька кварталів, на шостій вулиці щойно знайдете хліб, на третій — м'ясо, а випрати білизну — краще й не пробувати. Власники крамниць спокійно заявляють:

— Я б не виїздив, але що маю робити, коли всі мої кліснти виїздять?

Серпневий Париж говорить різними мовами, тільки не французькою. Бо в серпні найбільше в ньому туристів, які на найрухливішому перехресті площі Конкорд можуть спокійно вимити ноги у фонтані... Вони кивають головами на порозкопувані вулиці (це ж час, коли направляють каналізацію, хідники і т. д.), на поперехрещувані залізними штабами двері й вікна крамниць, на порожні вулиці, і вдоволені, що за власні гроші таксі дійсно швидко везе вас до місця призначення. Але в кабаре і ревійових театрах страшні черги.

У політиці наступає „огірковий сезон". Тільки податкові урядовці важко працюють, щоб восени стягати гроші. Працюють і будівельні робітники. Все інше — „вакансує".

На відпустці французи стараються прожити всі заощаджені гроші. Наймати на три тижні відпустки помешкання й самому варити це просто трагедія. Не поїхати до якогось улюбленого міста на улюблену страву — це ніякий відпочинок. А передусім — коли француз на відпустці, він не думає про жадні серйозні, а тим більше прикрі речі. Ніяка політика його не цікавить.

Але політика не зупинилась у серпні цього року. Уряд героїчно сидить у Парижі й займається найсерйознішими справами. В першу чергу — проєктом конституції. Порожні газети, яким обмежено повну свободу закупу паперу в літні місяці, кожного дня мають кутик вісток про працю над конституцією. Приносять відомості про зустрічі представників уряду й парляментарних комісій в справі конституції. На 28 вересня визначено дату референдуму в цій важливій для долі Франції справі.

Інші справи займають на сторінках тонких газет дуже мало місця. Вістки про концентрацію червоних військ в Китаю на побережжі навпроти Формози займають ледве по кільканадцять рядків. Переговори з Хрущовим і окрема позиція Франції в цій справі — також проходять під сурдинкою. Лише передові щоденники відмічають, що ген. де Ґоль не дуже має рацію, коли підходить до СССР, як до давньої Росії, бож хоч імперіялізм не змінився в цілях, то змінився в засобах. Червона Москва виявила в порівнянні з царською політикою багато оригінальности, вміння знайти себе в новій ситуації, використати історичні процеси, що зайшли в багатьох країнах, пробудження багатьох народів. І проба протиставитись їй, думаючи старими поняттями, не може бути вдалою.

Де Ґоль у справах Середнього Сходу навмисне уникає терміну СССР, а вживає „Росія". Цим він ніби хоче сказати, що Франція готова респектувати давні інтереси Росії на цьому просторі, аби тільки Москва респектувала інтереси Заходу. Але такі відносини не повернуться ніколи, як не повернуться до первісного й пробуджені народи.

Це природно, що Франція намагається тепер бути речником Европи. Ця роля їй з багатьох даних належить. Але речник несе відповідальність. Відповідальність за фальшиве наставлення всієї Европи до московського імперіялізму в новій, небезпечнішій від старої, формі.

Покищо ніхто нічим у Франції не журиться, хіба своєю приватною касою, яка відпусткою і цінами пансіонів виставлена на велику пробу. Про уряд згадують французи щоразу, купуючи бензину, яка подорожчала саме напередодні відпусткового ісходу. Згадують при інших закупах, але все приймають як Божу волю, бо що ж робити? Відпустку треба провести як годиться, а до цін треба пристосуватись. Може колись зміняться.

У цій легкості, з якою французи беруть життя, — їхня сила й їхня слабість. Сила, бо вони все легко переносять, а це дуже важливо. Але й слабість, бо вони в загальному все вважають переходовим до... давнього, колишнього, коли Франція була великою імперією ,одною з найбагатших країн світу. І все їм здається, що якось воно повернеться до часів, коли вже не з-перед першої світової війни, то з-перед другої. А воно ніяк не виглядає, щоб колесо історії мало намір повертатися.

О. Д-вич

П. Скит

ШЛЯХАМИ Й МІСТАМИ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

Хто не бував у Німеччині по закінченні другої світової війни, той не може порівнювати її стану в 1945 році й тепер, року 1958-го. Тоді такі міста як Кельн, Франкфурт, Мюнхен, Авґсбурґ були зруйновані бомбардуванням так, що ледве одна десята частина будинків лишилася ціла. Треба було великої волі до життя і невсипущої, організованої праці, щоб відбудувати фабрики, залізниці. Дехто каже, мовляв, німців урятували „американські доляри". Але це тільки частина правди. Франція одержала далеко більше американської допомоги після війни, однак, вона виглядає, порівняно з Західньою Німеччиною, відсталою країною. Американська допомога дала перший імпульс для господарської відбудови Німеччини. Дальше виконали самі німці: підприємці, інженери, робітники, державні та комунальні установи.

Хоч Німеччина в другій світовій війні, втратила більше як 5 мільйонів убитими, але Західня Німецька республіка мала великий доплив технічних сил і робітних рук із східних країв, звідкіль німців виселено: із Чехословаччини, Шлезька, Східньої Прусії. Президент Чехословаччини Бенеш казав у 1946 р., коли виселювано судетських німців, що Чехословаччина втратить багато „творчих голів". Дійсно, німці з східних областей значно допомогли у господарській відбудові Західньої Німеччини. Їх заходами створено великі промислові підприємства в раніше аграрній Баварії: напр., робітники та інженери знаменитої оптичної фабрики „Цайс" в Єні, що лишилася під російською окупацією, збудували нову фабрику „Цайса" в Горішній Баварії. З кожним тижнем збільшується число німецьких утікачів із Східньої Німеччини, що шукають собі захисту й праці в федеральній Республіці. Тікають переважно молоді люди. Вони включаються в господарство Західньої Німеччини і творять нові цінноці в цій країні.

Мені довелось побувати цими днями в різних містах Баварії, почавши від старовинного Авґсбурґу, що має за собою 2000 років історії. Авґуста Вінделікорум звалось колись це місто — твердиня римського панування на південь від Дунаю. На площі Авґсбурґу стоїть статуя засновника римської монархії — Октавіяна Авґуста. Хоч місто мусіло уступити першість далеко молодшому Мюнхенові, але патріоти Авґсбурґу, горді минулим свого міста, дбають за відновлення давньої краси і за охорону історичних пам'яток. До речі, Україна також записана в історії Авґсбурґу: тут у кінці 17 стол. діяв славний український маляр і гравер Гарасевич. Нова хвиля української еміґрації

(Закінчення на стор. 3-тій)

Я СКРІЗЬ З ТОБОЮ...

Немов оту
з пожовклими листами
Дитячих років
книгу — і назок,
Ти розгорнула
осени сторінки
І десь знаходиш
невідомий спокій,
Блакитні думи
і безхмарий жаль.

У вирій птиці
пролітають в небі —
Ти їх не просиш,
щоб тебе забрать,
Тобі миліше
потемніле поле,
Змарнілі трави,
і холодні води,
І прибраний
в червоне злото ліс.

Я скрізь з тобою.
І любов і пристрасть
Міцніють в серці
з'єднані навік.
А ти поглянеш —
і побачу квіти,
Поблідлі в росах,
і німу долину,
Де промайнула
молодість моя.

І в той же час
в хвилину випадкову,
Як доторкнеться
до руки рука,
Почую хвилі
теплі і невпинні,
І кличу радість
буйну і весняну,
Не раз, не раз ще
зашумить життя!

П. ФИЛИПОВИЧ

Лев Білас

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ М. ГРУШЕВСЬКОГО

(2)

Коли залишити на боці заборону Грушевського большевиками, які безумовно знають, що роблять, „засуд" епохальної праці Грушевського різними середовищами й політичними противниками на еміґрації є небезпечним, бо ладним здезорієнтувати неупереджену, „нефахову" людину, і, в ефекті, принести шкоду тільки нам самим, обмежити число тих, що читатимуть і пропаґуватимуть її перед чужинцями, до прихильників якоїсь одної політичної орієнтації. Така постава справи була б наскрізь шкідливою. Її можна б ще було сяк-так толерувати, якби, як це буває у великих націй з тисячолітніми державними традиціями, існували в нас ще й інші на міру Грушевського історичні праці. Але, на жаль, праця Грушевського є в нас єдиною такого роду, і треба дякувати Богу, що вона існує. Всі інші „Історії України" — одно чи двотомові — є в найкращому разі підручниками компедіяльного характеру, без наукового апарату, здебільша не побудовані на джерельних студіях, з малою або ніякою науковою вартістю. Без „Історії" Грушевського ми, в очах світу, були б надалі „нацією неісторичною", без уваги на те, як дуже протестували б ми в своїй пресі й які вуличні демонстрації не влаштовували б. Твір великої людини діє навіть тоді, коли це нам ніяк не подобається, і добре, коли він діє в нашу користь. Автор цих рядків не хоче затаювати, що і йому в „Історії" Грушевського не все подобається. Але в житті звичайно буває так, що ми стоїмо перед конкретними фактами й мусимо рішатися: купувати й читати цю газету чи книжку, чи ні, слухати цей концерт, чи ні, голосувати за цього кандидата, чи ні, — а не купувати книжку, іти на концерт, вибирати кандидата, які існують тільки в нашій уяві.

Отже, ми ствердили, що „Історія" Грушевського — єдина і не має конкуренції. Це, здається, такий арґумент у її користь, який годі спростувати. Хтось міг би сказати, що вона надто обширна для пересічного читача, що вона незакінчена, перестаріла тощо. А як є справа з політичними, „державницькими" закидами на її, тобто Грушевського, адресу?

Спробуймо з'ясувати їх стійкість і вагу.

Кінець минулого сторіччя — це доба великих синтез, завершення будови певного світогляду і одночасно образу світу, початків якого треба шукати ще в 17-18 століттях. В ділянці природничих наук модерна людина зафіксовує його в „клясичній" фізиці. В цьому, як тоді здається, остаточно впорядкованому, механічно інтерпретованому, світі, вдосконалюється теж сума знань про людину. В областях історії, культури, літератури, мистецтва, права, економії і ін. постають „клясичні", багатотомові, нечувано працьовиті студії.

Народжений 1866-го року Грушевський появився якраз вчасно. Його попередник і вчитель, професор Київського університету Вол. Антонович, як і багато інших, меншої міри науковців, згрупованих навколо історичного журнала „Киевская Старина", були зайняті вишукуванням та публікацією джерельного матеріялу до нашої історії та писаннями у вужчому й ширшому розумінні — „причинків". В атмосфері валуєвщини їм важко було й мріяти про великі, синтетичні праці. Зрештою, їх горизонт був у значній мірі обмежений Козаччиною. Причин цього треба, у великій мірі шукати в панівному тоді в нашої інтеліґенції світогляді — народництві.

Що це було народництво? Після того, як мрії козацької старшини, яка від кінця 18 сторіччя вливалася в російське дворянство, відновити козацьку державу, з огляду на корінні, політичні, соціяльні й економічні зміни, втрачали всякі підстави на реалізацію (перша половина 19 стол.), що більше, ця верства чимраз більше русифікувалася, нова, нечисленна ще українська інтеліґенція могла орієнтуватися тільки на етнографічно українське, неграмотне, „несвідоме" село, що все ще не переставало мріяти про часи своєї — соціяльної й національної — волі, часи Козаччини. Це й визначило ідеолоґію нашої „народницької" інтеліґенції, що зводилася до поступового „усвідомлення" (соціяльного й національного — ці два поняття тоді не розділялися) й визволення нашого народу: визволення шляхом усвідомлення мас „чиї вони діти" („козацькі") й до чого їм треба змагати („І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син і буде мати, і будуть люди на землі").

Без сумніву, Грушевський виховався в атмосфері презирства до держави: реальної царської держави, як до „держави" з її насильством над людиною, і як до „російської". Правдиве „оновлення", суспільне й національне, могло, здавалося, наступити лише через неґацію існуючої історичної форми державности як „інструменту поневолення мас". Ця думка, слідна вже в Локка й Мілтона, що борються з абсолютизмом Стюартів, у французьких і американських революціонерів 18 стол., а далі в ліберальному й частині соціялістичного руху 19 стол. (Прудон, Бакунін), позначилися дуже виразно на світогляді українських народників: Костомарова, Антоновича, Драгоманова й мала великий вплив на Грушевського. Але Грушевський, як перед ним Драгоманов, вийшов поза рамки народництва, хоч ще пізніше, під час революції і визвольних змагань, з політичних міркувань не перестав до нього признаватися.

Наша найновіша „державницька" школа в історіографії ледве чи має рацію, коли вважає себе в порівнянні з Грушевським, як „народником", за „поступову", за якимсь способом досконалішу. Якраз політична, тобто державницька школа була морфогенетично в історії інших народів первісною. Нічого дивного: вийшовши з анналістики, з літописання, вона була спочатку історіописанням панівних династій, їхнього державного апарату і, головно, закордонної політики. Тільки Оґюстен Тьєрі поставив 1820 року під впливом Французької революції, постулят „історії цілої нації", і тільки в другій половині століття цей постулят став набирати більшого значення поза межами Франції.

Політична, державницька історична концепція має багато слабих сторін. І, що найважливіше: вона вимагає безперервности політичної традиції, державного апарату, політичних центрів. Там, де ця безперервність не є наглядна, де момент континуації, тяглости не є повністю збережений, насуваються поважні трудноці. Вже у випадку близько 4-тисячолітньої історії старого Єгипту розрізняємо три держави: стару середущу й нову, і тільки безсумнівна територіяльна, етнографічна й культурна єдність пов'язують їх в одно ціле. В трудній ситуації були ті „державницькі" французькі історики, які намагалися пов'язати державу ґерманських франків, державу Карла Великого і пізнішу Францію Капетингів в одно ціле.

Андрій Кігічак

В 37-мі РОКОВИНИ ПРОЦЕСУ „БЕКЕШІВЦІВ" В СТРИЮ

37 років минає в серпні від голосного процесу т. зв. „бекешенівців", а що про це ніхто не згадав досі, то належить оправдати тим, що від 1921 року, до майже посліднього існування поверсальської Польщі (1939) мали ми стільки перед польськими і „доразовими", і звичайними судами політичних процесів, що годі визначити, який був для історії важливіший, чи навіть маркантніший у несправедливості.

Як почуємо далі, то в згаданому процесі всіх оскаржених себто одного старшого селянина та двадцятьох двох юнаків з околиць Лавочного боронив перед судом в Стрию д-р Антін Гарасимів. Кожньому політичному в'язневі стрийської тюрми знаний він був, не лише як оборонець, але і як опікун в'язнів в тюрмі, яких часто відвідував. Що ніхто з кол. клієнтів Мецената не згадав його досі, то належить оправдати тим, що помер він в липні 1944 р., коли почалася наша мандрівка у невідоме, а згодом слідували інші події. по них табори, мандрівка за океан, а з нею зв'язана боротьба за хліб насущий. Не сумніваюся, що по тій статті напевно хтось з тих, які зазнали його батьківської (переважно безкорисної для оборонця) опіки, якщо не доповнить своїм спогадом сьогоднішньої згадки, то хоч думкою полине до тієї напевно опущеної могили в Стрию тієї людини, яка, жертвуючи себе політичним процесам, на адвокатурі мастку не зробила. Але приступаймо до речі.

В 1920 році в серпні група наших повстанців під проводом Бекеша перебилася з-за Закарпаття в Лавочне на імпровізованій панцирці, і там і в околиці пробувала усунути польську адміністрацію. Успіх був такий, що розброєно відділ польської прикордонної сторожі, кілька днів в околиці не було польської влади, але згодом повстанці вернулися на Закарпаття, а коли під Варшавою, завдяки Українській Дивізії Удовиченка - Безручка стався „цуд над Віслом", тоді поляки давай вишукувати винуватців з-поміж місцевого населення, яке мало повстанцям допомагати, але з ними не втекло. Процес відбувся щойно по році (1921), а на лаві оскаржених засіли, як вже згадано, один старший господар та двадцять два юнаки. Всім закидувано спробу насильного усунення державної влади, розброєння військового відділу з сорок п'ятьох людей, а ґазді ще й те, що насильно перебрав адміністраційну владу в Лавочнім від законного віта.

Справа явна, перед лавою присяжних, перший політичний процес, і на залі крім нашої публіки, неначе б для демонстрації багато наших суддів, дармащо в чинній службі. Перед процесом була думка нашої правничої палестри квестіонувати компетенцію суду з точки міжнародного права, бо Галичина не була ще тоді Польщі дефінітивно признана (Ст. Жермен 1923), але була це провізорія апробована Антантою, тож хоч Галичина не була признана Польщі „де юре", але Польща була її посідачкою і адміністративною владою „де факто", так, що ця концепція відпала.

Зайво повторяти акт оскарження. повторім приблизно по стількох роках зміст оборони д-ра Гарасимова Антона. Оборонець весь час промови звернений був до лави присяжних, і говорив по українськи. Закидував акт обвинувачення, що тих двадцять два молодці мали напасти, побити, розброїти польський відділ зі сорок п'ятьох людей погранічної охорони. Не маємо доказів, чим і як ті хлопці це зробили. Бо не чуємо, щоб мали зброю в руках, ба навіть немає згадки про ножі, тож не знаємо, чи військо на вид більшої групи людей само не покидало зброю і розбіглося, а хлопці, що правда, позбирали за ними накривала (коци). Ми знаємо всі, продовжував оборонець, яка була неясна ситуація в цілій Польщі, чи вдасться їй оборонити перед большевиками Варшаву, тож звідки можемо знати, чи згаданий відділ не скористав зі замішання в драматичний день, і покинувши зброю не розбігся додому. Нам би улегшило справу, коли б військовий трибунал хотів нам в дорозі реквізиції позичити акта процесу проти згаданим воякам, який напевно відбувся, але це військова тайна і ми тих актів не дістанемо. Пан прокуратор навіть в своєму акті обвинувачення не дає нам доказів, як вже сказано, з якою зброєю в руках мали оскаржені помагати, чи може тільки принагідно стояли при панцерці повстанців Бекеша і придивлялися їй з цікавости.

А тепер перейду до оборони старшого поважного ґазди, якому пан прокуратор на основі зізнань війта закидає, що критичного дня зайшов до нього до дому, навіть не до громадського уряду, (вони оба і сусіди), а до приватної хати і зажадав від нього передачі влади війта, „бо від сьогодні не буде вже Польщі". В тій хвилині меценас стягнув з носа цвікер, наслідував ґестикуляцію курення люльки говіркою селянина сказав: Панове судді присяглі, не маємо доказу, ба, навіть закиду, що обжалований прийшов критичного дня до війта з револьвером чи навіть ножем або і звичайним прутом і стероризувавши його змусив віддати печатку. Не знаємо чи може і не зажартував пикаючи люльку: Грицю, від сьогодні я війт, а не ти, і давай „печатку". Ми не знаємо, чи війт під впливом, що в селі з'явилася панцерка, і якісь в його понятті жовніри зі Закарпаття не думав сам, що це якась зміна влади і не взявши того за серіо, не передав сам печатки. Акт обвинувачення каже, що оскаржений сказав, що відсьогодні не буде Польщі. Панове, таж тоді (того року), коли під Варшавою рішалася доля Польщі, то чи вона буде існувати, того не знав не тільки я, ані пан прокуратор, ані ви, судді присяжні, а і цілий світ. Та чому ж кажемо, що був „цуд над Віслом", бо був справді „цуд", то чомуж пан прокуратор вимагає, щоб оскаржений той „цуд" передбачив і не мав так як ми всі, мати того враження, що Польща не вдержиться.

Всіх оскаржених звільнено дванадцятома голосами від вини і кари, дармащо серед лави присяглих було п'ять поляків, два жиди, а інші наші. А як був певен свого успіху Покійний оборонець, то свідчить факт, що в нього дома, для всіх звільнених чекала вже готова перекуска. Це були звичайно додатки оборонця для своїх клієнтів політичних в'язнів, а сумнівне, чи евентуальні гонорарі покривали адміністрацію канцелярії.

Як згадано вже, на процесі були приявні (як публіка) і наші судді. По стількох роках не пригадую точно, які з них були. Але одно певне, що їх приявність так для прокуратора як і трубуналу не осталa без впливу на перебіг процесу, а у висліді і на звільняючий присуд. Це не були звичайні сідді. Стрий мав щастя, а радше українці гордість з таких небувалих юристів як Кульчицький, Весоловський, Файґель, Рак, Лучаківський, Ерденберґер, Шехович, Дзерович, Туна, Бобанич та прочі, по стільки роках призабуті. Більшість з них, хоч українці, перейшли до львівської, а Шехович то і до варшавської апеляції. То були знані судді, на яких присуди (вироки) як кажуть „і муха не сідала". Та все жтаки хтось з молодших повинен згадати про решту нашої адвокатської палестри, яка боронила в Стрию політв'язнів, бо я виїхав з Стрия в 1924 році.

ШЛЯХАМИ Й МІСТАМИ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ

(Закінчення зі стор. 2)

прибила до Авґсбурґу немало визначних українців у 1945 році. Тут завершили свій життьовий шлях такі відомі люди, як Ісаак Мазепа, голова уряду Української Народної Республіки 1919-1920 рр., в Авгсбурзі поховала українська громада двох інших міністрів УНРеспубліки: ген. Всеволода Петрова і Юрія Коллярда. Їх могили відвідав я 24 липня на Північному кладовиці. На жаль, не стало мені часу провідати могилу поета й вченого Юрія Клена (проф. Освальд Бурґгардт). Смерть скосила його передчасно, і це велика втрата для української культури.

Автобусом і автом їдучи, оглядаю ґірські околиці Південної Баварії. Видно зовнішню „американізацію" життя: всюди велике число автобусів, автомобілів різного типу й мотоциклів. В гарних ґірських околицях часто зустрічаю таблиці з написом — „кемпінг". В убраннях і в поведінці молоді також видно вплив „американського стилю": молодь ставиться до життя практично, і серед студентства менше теоретичних шукань, як було раніше.

Серед інтелігенції Західньої Німеччини поширене переконання, що доля німецького народу нерозривно зв'язана з долею західнього демократичного світу. Майже без останків розвіялися мрії про те, що Німеччина могла б грати ролю „посередниці" між комуністичним Сходом і демократичним Заходом, як рівноправний партнер. Таку ролю пробувала Німеччина грати від 1922 року (договір з Росією в Рапалльо), але виявилося, що ця політика була корисна головно для російського імперіялізму. Союз Гітлера з Сталіним в 1939 р. також не вийшов на користь Німеччини.

Про це думав я в Берхтесґадені, на високій горі, де мав Гітлер колись свою резиденцію. Ніхто не згадує Гітлера добрим словом, бо це його імперіялізм, шукання „життьового простору", поставив був Німеччину на край безодні. Хібащо зідхають за Гітлером всілякі діячі СС, що й досі переховуються під фальшивими іменами, щоб не відповідати перед законом за свої злочини. Таких є, кажуть, коло 150,000 у Західній Німеччині, і вони творять свого роду „підземну організацію". Недавно в Мюнхені відкрили злочинну минувшину д-ра Айзеле, що, бувши головним лікарем в одному з концентраційних таборів, робив „медичні експерименти" над в'язнями, від яких загинуло багато людей. Айзеле втік до Єгипту, сподіючись, що Нассер не видасть його.

У Західній Німеччині створився стабільний режим, що спирається на всенародному голосуванні. Це також сприяє розвиткові господарства. Цей спокій відчув я в малому баварському місті Альтеттінґу, в каплиці, де перед чудотворною статусю Богородиці молилися прочани. Всі стіни цієї каплиці обліплені свідченнями вірних, що Діва Марія вислухала їх молитви. Є навіть лист бувшого полоненого, який у 1947 році вернувся з совєтського полону: „Марія гат ґегольфен" (Марія допомогла). Ґотичні й бароккові церкви, ченці-францискани з довгими бородами, спокій і лагідне світло сонця — аж не віриться, що зовсім недалеко на сході є „залізна заслона", за якою починається тоталітарний світ...

На Берхтесґаденській горі дівчинка років на 12-13, у червоній старенькій сукні і в черевиках без панчіх, показує мандрівникам стежки, якими йти. Говорить вона не місцевим, південно-баварським діялектом, і це мене зацікавило. Питаюся, хто її батько. Відповідає, що він з Східньої Прусії. А мати? — Мати із Судетів, — каже дівчинка.

Так відбувається змішування німецьких племен у Західній Німеччині. Майже 10 мільйонів переселенців зі Сходу прийняла Західня Німеччина, і ця маса розпливається по різних провінціях. Старші люди ще пам'ятають місцевості, де вони народилися й жили, але їхні діти, що народилися й живуть у Західній Німеччині, вже не мають „ностальгії"-туги за рідним краєм. Для них Кеніґсберґ, Бресляв, Карльсбад чи Штеттін — це слова без глибокого змісту.

Берхтесґаден, 5 серпня 1958.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Лігайтон, Па.

Прощання проф. Ю. Бойка

26-го липня на Оселі ім. Ольжича відбувся Прощальний Бенкет, що його влаштувала Центральна Управа ОДВУ для проф. Юрія Бойка, який вже в перших днях серпня повернув до Европи. Оселя ім. Ольжича в той вечір жила святочним настроєм. Довгі ряди авт заповнювали просторе подвір'я коло головних будинків Оселі. Це гості з Алентавну, Филаделфії, Нюарку, Ню Йорку, Балтіморе і інших місцевостей зібралися, щоб вшанувати професора, який протягом отанніх місяців проробив велику працю на нашому континенті, відвідуючи місто за містом на просторі багатьох тисяч миль. Гарний літній вечір, краса околиці, жваві, веселі голоси молоді і старших, радісні привіти людей, що зустрічаються по довшій розлуці, все це змішалося в одну живу гармонію. В стороні від гамірливого натовпу в вечірньому сутінку стоїть проф. Бойко, п-ні Павлина Різник і кореспондент англомовної газети. Починається цікава розмова, яка за кілька годин перейде на сторінки газети. Репортер хоче мати світлину професора. Його апарат в русі і професор схоплений на плівку на сходах головної будови (палатки) Оселі. Фото послужить читачам американського часопису пізнати одного з визначних представників української науки, що загостив у їхню околицю. А в залі вже все упорядковане, і впорядчики запрошують гостей до довгих столів, укритих білими обрусами та дбайливо обставлених стравами. І от всі за столами: близько сотні молодих і старших облич яснюють радістю зустрічі з професором, який незабаром від'їде і понесе з собою американський привіт до Европи. Всі встають, і слова молитви, що її проголошує приявний з Алентавну Отець, лунають серед зосередженої тиші. А далі вся заля підносить тоаст в честь гостя, — і дружнє, голосне „Многая літа" розлягається в залі, могутній спів виходить з освітленого простору залі в сад, напосний пахощами літа.

Серед брязкоту тарілок підноситься А. Шекерик, якого містоголова ЦУ ОДВУ п. Різник покликав на „товстмайстра" і представляє Професора гостям. Нагадує, що Юрій Бойко — не лише декан УВУ, член Міжнародної Академії Наук і Мистців в Парижі, голова Незалежної Асоціяції Совєтознавців, голова Головної Ради ЦПУЕН, член ПУН. За професором 30 років напруженої наукової і громадської праці. Він зазнав всяких переслідувань від большевицьких сатрапів, в темних камерах совєтських тюрем, він посивів ще 20-літнім юнаком. Але доля дала Йому змогу вийти на волю, вибитися на широкий простір наукового життя, здобути ім'я в наукових колах, коли раптом, пізнаний „сексотами", він падав, як „ворог народу", щоб далі поборювати смертельні небезпеки і з трудом здобути собі знову скромне місце в підсовєтському житті. А з 1941 року в лавах ОУН починає Юрій Бойко вже новий і не менше бурхливий період свого життя... Слухають приявні на Бенкеті гості ці яскраві етапи професорового життєвого шляху з великою увагою, а дехто згадує й себе в минулому поруч з професором, бож тут зібралися і його старі друзі, дехто пам'ятає його ще з Харкова, з тих днів, коли над Харковом шалів терор НКВД. Слова, передані п. Шекериком про життєвий шлях проф. Бойка були прийняті довготривалими оплесками.

Під час дружньої гутірки покликувано до слова представників організацій, які вітали Професора та бажали йому якнайбільше витривалости до дальшої праці в боротьбі за чистоту української науки. Директор ЗУАДК-у д-р В. Ґалан схарактеризував проф. Ю. Бойка, як ентузіяста незалежности української наукової думки. Від орг. письменників „Слово" промовляв О. Тарнавський. Він бачить в Гостеві не лише науковця, політичного і громадського діяча, але й вдумливого, глибокого критика сучасної літератури. Знаний публіцист Косаревич-Косаренко у своєму привіті кладе Гостеві на серце деякі найактуальніші проблеми нашого змагу за світову опінію. Пані Вакум від „Зарева" просить не забувати про нашу академічну молодь. П. Дорожинський дякує Професорові за увагу до молодих наукових кадрів. По кількох дальших промовцях покликано вкінці до слова секретаря ЦУ ОТВУ д-ра В. Михайлова, який зворушливо теплими словами побажав щасливого повороту до Европи для дальшої праці. Переданням щирого привіту для всіх однодумців в Европі закінчив своє слово секретар ЦУ ОДВУ.

Бенкет був товариським в найглибшому сенсі слова. Було щось інтимно просте, атмосфера безпосередности і щирости, щоріднить душі. Імпреза закінчилася збіркою на Незалежну Асоціяцію Совєтознавців. По закінченню офіційної частини, приявна на Оселі молодь почала танці і голосні звуки оркестри довго лунали в нічній тиші сонного парку і лісу та запашних піль...

Н. Н.

Господарські Вісті

Венесуеля дістає $289,000,000 позички

Президент Централь Банку в Каракасі Альфонсо Еспіноза повідомив, що закінчено приготування до того, що Венесуеля дістане великі кредити, які допоможуть їй сплатити довги, пороблені викиненим президентом Перезом Хіменезом. Гроші позичать Венесуелі 16 американських банків, а також канадійські й англійські банкові концерни. Відсотки від позичених грошей — 4%. Венесуеля має одні з найбільших у світі джерел нафти.

В Ню Йорку є централі 132 найбільших компаній

В цій країні є 500 великих компаній, але з того 132 крайові компанії мають свої централі в Ню Йорку, хоч їх фабрики й підприємства є розкинені по цілій країні. На другому місці стоїть Шикаґо, яке має 49 централь великих фірм; Филаделфія — 14, Лос Анджелос — 23, Клівленд — 17, Дітройт — 15. Цікаве, що найбільший в цій країні концерн „Дженерал Моторс" не має головної кватири в Ню Йорку тільки в Дітройті. Але централя Корпорації „Амерікен Енка" є в Ню Йорку, хоч сама фабрика є поза ним (продукує штучну матерію „район").

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

СЕНАТ УХВАЛИВ ЗБІЛЬШЕННЯ ПЕНСІЙ НА 7 ВІДСОТКІВ

Вашингтон. — 16-го серпня Сенат голосами всіх сенаторів (79) ухвалив законопроєкт про збільшення старечих пенсій на 7 відсотків. Сенат прийняв кілька менших змін в цьому законопроєкті, але відкинув внесок демократичного сенатора Ралфа В. Ярборо про те, щоб старечі пенсії збільшити на 10 відсотків в порівнянні з теперішніми. Але Сенат прийняв одну дуже важливу поправку демократичного сенатора Джорджа А. Сматерса про те, щоб зменшити федеральні видатки на допомогу для старших віком і дітям тих батьків, які дістають пенсії з соціяльного забезпечення. Палата Репрезентантів ухвалила була на цю ціль 288,000,000 долярів, Сенатська Фінансова Комісія зменшила цю суму до 249,000,000 долярів, а Сенат призначив на цю ціль із федеральних видатків тільки 197,000,000 долярів. Це сталося тому, що секретар добродійности заявив був, що буде рекомендувати „вето" Президентові цілого закону, якщо в ньому значно будуть збільшені видатки федерального уряду. Згідно з новим законом і затруднені і працедавці мусітимуть платити збільшені вкладки до соціяльного забезпечення. Цей законопроєкт ще вертається до Палати Репрезентантів, щоб затвердити ті зміни які поробив Сенат. (Вже не треба б спільної конференції.). Провідник демократів в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон вже заповів, що в „цьому тижні" Конґрес закінчить свої праці, а день закінчення залежить від темпа праці сенаторів і від того „як довго сенатори схочуть говорити". —

Згідно з новим законом найменша старече пенсія виноситиме 33 доляри (тепер 30), а найбільша 118 дол. (108,50), а в деяких випадках 127 на одну особу. Тепер і працедавці і робітники платять на соціяльне забезпечення по 2.25 відсотка від заробітної платні, а згідно з новим законом мали б платити по 2.50 відсотка. Тепер стягається вкладки на соціяльне забезпечення від заробітної платні до 4,200 долярів, а новий закон збільшує цю суму до 4,800 долярів. Новий закон має обов'язувати від 1-го січня 1959 року, якщо його підпише Президент. Тепер збільшуться вкладки до соціяльного забезпечення кожних п'ять років, а новий закон каже збільшувати „автоматично вкладки і від працедавців і від затруднених що три роки, так що 1969 року треба буде платити до соціяльного забезпечення по 4.50 відксотка. (Тепер по 4.50 відсотка мали б платит а жв 1975 році).

Президент і Сенат вшановують Ґордона Діна, який згинув у летунській катастрофі

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер і Сенат вшанували пам'ять колишнього голови Комісії Атомової Енерґії Ґордона Діна, який згинув 15-го серпня в летунській катастрофі на летовищі в Нентакет, Массачусетс. В цій катастрофі згинуло 23 особи, а 11 осіб були поранені, в тому деякі знаходяться в критичному стані. Луїс Л. Стравс, який був зайняв становище Ґордона Діна, заявив, що і президент Айзенгавер і гін сам „сильно зворушені наглою смертю Ґордона Діна", який був „дуже добрим адміністратором і великим патріотом." Сенатор Алберт Гор, який є кузеном дружини Діна, почав перший у своїй промові вшановувати Ґордона Діна, кажучи, що „трагедія цієї смерти звернула увагу на вартість і заслуги цієї людини для краю". Промовляли ще сенатори Генрі М. Джексон, Естес Кіфовер, Вейн Морс, Майк Монроні, Френсіс Кейс і Джан Шерман Купер.

Голл не кандидує на губернатора, кандидатура Рокфеллера запевнена

Ню Йорк. — Колишній голова Республіканського Крайового Комітету Ліонард В. Голл заявив 17-го серпня, що „він як політичний реаліст" відкликає свою кандидатуру на губернатора стейту. Внаслідок резиґнації Голла є тепер запевнена кандидатура нюйоркського мільйонера Нелсона А. Рокфеллера, який вже тепер має 506 голосів, а потрібно до перемоги 586. Республіканська Номінаційна Стейтова Конвенція відбудеться в Рочестері 25-го і 26-го серпня. Прихильники Голла в більшості голосуватимуть на Рокфеллера, який має проти себе ще двох противників: стейтового сенатора Волтера Дж. Магоні з Боффало, і колишнього прокуратора з Ню Йорку — Пола В. Вільямса, які не зрікаються кандидатур. Коли Рокфеллер, буде найменований на кандидата на губернатора, то він мусітиме змагатись з іншим мільйонером — демократичним кандидатом теперішнім губернатором Аверелом Гарриманом.

Конґрес ухвалив закон про гуманні способи зарізу худоби

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів 13 серпня прийняла законопроєкт про гуманний заріз худоби. Цей законопроєкт вже давніше прийняв був сенат, і тепер його віділсано до підпису до Білого Дому. Гадають, що Президент його підпише, бо уряд рекомендував його ухвалення. Цей законопроєкт не відноситься до всіх зарізів, але він забороняє урядовим аґенціям купувати м'ясо в тих фірмах, які вбивають худобу і птицю негуманним способом. Сенат ухвалив поправку про те, щоб ясніше був зредаґований той пункт, в якому говориться про заріз худоби згідно з кошерним ритуалом. Згідно з законом жиди можуть різати худобу і домашню птицю так, як вимагає їх релігія.

● **Німецький інститут сучасної історії** в Мюнхені виступив проти тенденції численних німців, зокрема шкільних учителів, вибілювати гітлерський режим та представляти Гітлера, як великого державного мужа, незалежно від його „помилок", що, мовляв, спричинили катастрофу Німеччини. Цей інститут публікує постійне видання для 2,000 передплатників, в якому оприлюднює щораз нові документи з 12-річного гітлерівського режиму в Німеччині.

● **Часописи пригадали** читачам лікаря д-ра Семюела Шеперда, який відбуває кару досмертної тюрми за вбивство своєї вагітної жінки Мерілин: його адвокати внесли до суду скаргу проти „незаконности" засуду і домагаються негайного його звільнення.

Мадярські втікачі зробили наскок на комуністичну амбасаду у Швайцарії

Женева. — Два сильно озброєні мадярські втікачі, 22-річний Шандор Надь і 21-річний Ендре Пап, прийшли в суботу 16 ц. м. до комуно-мадярської амбасади в Берні, у Швайцарії, подавши дверникові, що вони хочуть репатріюватись, та хотіли силою захопити якісь документи з амбасади. Між ними і службовиками амбасади прийшло до півгодинної стрілянини, під час якої смертельно поранено названого вгорі Шандора Надя. Комуно-мадярський амбасадор викликав телефонічно швайцарську поліцію, яка знайшла одного напасника непритомного на долівці, а другого скритого за столом, що відстрілювався. Після того, як поліція переконала його, що це не комуністичні аґенти, а швайцарська поліція, він піддався. За газетними здогадами — напасники хотіли здобути акти комуністів про діяльність мадярських втікачів у Швайцарії та списки втікачів. Комуно-мадярська амбасада зголосила ноту протесту, що ніби швайцарський уряд потурає діяльності мадярських втікачів і що це осмілило їх до цього нападу. Швайцарія прийняла була на постійне перебування 15.000 втікачів із Мадярщини. Обидва названі юнаки працювали в місцевих робітнях.

Канадійський уряд оплачує виїзд духоборів до СССР

Оттава. — Федеральний міністер справедливости Е. Дейвіс Фултон заявив в Палаті громад, що Федеральний урял і уряд Брит. Колумбії погоджуються заплатити кошти переселення секти духоборів, званої „Санами волі", і допомогти їм влаштуватися в СССР, звідки ця секта ще в роках 1899-1900 прибула, втікаючи від переслідування в царській Росії. Провідники цієї секти заявили, що вони хотіли б вернутися на „родіну", і тоді канадійський уряд обіцяв їм дати коло 2,000 долярів на початкове загосподарювання в СССР. Кошти переселення мають винести коло двох мільйонів долярів. Ці духобори „Сини волі" не хочуть посилати дітей до шкіл „мілітаристичних", як вони називають державне шкільництво, та виконали декілька саботажних акцій, не визнаючи жадної влади.

Конґресмен Чарлз О. Портер проти номінації Барбари Б. Ґундерсон

Вашинґтон .— Демократичний конґресмен Чарлз О. Портер вислав листа до голови Сенатської Комісії Цивільної Служби сенатора Оліна Д. Джанстона, в якому просить його, щоб не погодився на затвердження пані Барбари Б. Ґундерсон на члена Комісії Цивільної Служби. Конґресмен Портер заявляє, що пані Ґундерсон „не має жадного досвіду і кваліфікацій," які уповноважували б її зайняти те становище, яке наглядає над працею цивільних урядовців і яке дає дає 20,-000 дол. річної платні. Конґресмен Портер заявляє, що сама найменована призналася до того, що не цікавилася цивільною службою. Вона має 41 рік, працює, як радіова письменниця і дикторка та є членом республіканського крайового комітету з Південної Дакоти. Але комісія затвердила цю номінацію, і є вигляди, що це зробить і Сенат.

Конґрес домагається відзначення для контрадмірала Ріковера

Вашинґтон. — 44 сенатори і 8 конґресменів внесли резолюцію про те, щоб контрадмірал Гайман Дж. Ріковер був відзначений медалею за свою працю в ділянці підводних атомових човнів і електричних реакторів. Ця двопартійна резолюція має за ціль суґестію команді фльоти підвищити Ріковера до ранґи віцеадмірала в найближчому році. В окремому листі до президента Айзенгавера сенатор республіканець Артур В. Воткінс написав окремого листа до президента Айзенгавера, в якому „сильно" рекомендує підвищити в ранзі Ріковера. Досі демократи критикували уряд за те, що не запрошено адмірала Ріковера на церемонію до Білого Дому з нагоди того, що „Навтилюс" переплив попід Північний бігун. Ріковер причинився до того, що збудовано перший атомовий підводний човен „Навтилюс".

● 19-річний Чарлз Ворд в Дейтоні Біч, Флорида, втік із військової в'язниці, сів до літака і полетів на волю. Але волею тішився він недовго. Не вміючи керувати машиною, він звернувся через радіо з просьбою, щоб його навчили, як приземлитися на летовиці. Заарештованого втікача відвезли до тюрми.

КАТАЛОГ
КНИЖОК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET — JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками, або поштовими переказами

(1)

Альбом Українських Січових Стрільців, опр.	$8.75
Андерсен Г. К.: Попелюшка, ілюстр казка	0.50
Бабій О.: Повстанці — поема	1.75
Бандурак В.: Козацька дитина, опов. з козацької був.	0.50
Барка В.: Рай — роман ст. 310	3.00
Бендер В.: Марш молодости. Пригоди одної сотні I-ої Дивізії УНА	1.60
Боднарчук І.: Кладка — дитячі новельки	0.75
Борецький М.: Любіть Україну — альбом, опр.	12.50
Вайда М.: Великий Пробудитель Закарпаття	0.60
Верховинець М.: Іди, брате мій. Думки і враження.	0.75
Вітрового батька торба, укр, нар. казка	1.50
Винницька І.: Музика	1.50
Витанович І.: Кость Паньківський, ідеаліст гром. праці...	1.00
Витвицький В.: Михайло Гайворонський бр. 3.00, опр.	3.50
В рядах УПА — збірка споминів. Бр. 2.75 опр.	3.50
Гоголь М.: Твори. Том І і ІІ опр.	3.75
Голоскевич Г.: Правописний словник опр.	4.50
Гуменна Д.: Діти Чумацького Шляху	2.50
Хрещатий Яр — роман-хроніка	4.50
Багато неба, нариси	2.50
Мана — повість	1.50
Велике Цабе, повість	2.50
Епізод з життя Европи критської	2.50
Горинич С.: В царстві рабства і бандитизму	1.00
Давидович-Антоненко Б.: Землею Українською — мистецькі репортажі з подорожі по Україні	1.50
Діброва О. Г.: Гами далечини — поезії	1.00
Подорож у світ	1.00
Діма: Мить — збірка поезій	0.50
Пересаджені квіти	0.50
Дончук З.: Гнат Кіндратович	1.50
Чорні Дні	0.75
Через річку	0.75
Дорошенко В.: Великий Каменяр — життя і заслуги І. Франка, ст. 64.	0.50
Великий Митрополит — пам'яті Митрополита А. Шептицького	0.75
Дудко Ф.: Війна, роман	1.00
Чорторий, оповідання	1.00
Великий Гетьман, іст. оповідання	1.50
Дівчата очайдушних днів, оповідання	1.50
Ерем І.: Работяги	0.75
Шматко	0.25
Жарський Ед.: Руханка — гри — забави. Нарис програми фізичного виховання	1.00
Завадович Р.: Кобзарева гостина	0.50
Богута Багатир	1.00
Сойка-штукарка	1.00
Завзятий І.: Блудний син — 2 томи	2.00
Зайцев П.: Життя Тараса Шевченка бр. 5.00 опр.	5.50
Заклинський М.: Хмельницький як полководець	0.25
Запорожець-Девлад О.: Гарбузова містерія — гум. пов.	1.50
Збірка українських новель	3.50
Збірник літ. газети бр.3.25 опр.	4.25
Звичайна О.: Селянська санаторія	1.65
Оглянувшись назад, оповідання	1.50
Історія Русів	4.00
Качуровський І.: Шлях невідомого	1.00
Керницький І.: Перелетні птахи — веселі історії	1.50
Герой передмістя — гумор. повість	2.25
Керч О.: Альбатроси — роман	2.00
К. І.: Мала історія України	0.15
Кібзей Д-р.: Український лікар	6.00
Клен Ю.: Попіл імперій	3.65
Коваленко Л.: Рік 2245 (роман-утопія)	2.25
В часі і просторі — п'єса	2.00
Ковальська М.: Ганна, роман	0.90
Королів-Старий В.: Чмелик	3.75
Згадка про мою смерть	2.00
Коренець О.: Зшиток малого монґола	0.60
Косаренка-Косаревич В.: Московський сфінкс	6.00
Коцюбинський М.: Твори в двох томах	9.00
Крип'якевич-Дольницький: Нова історія України	3.50
Крупницький Б.: Гетьман Пилип Орлик	0.80
Куліш М.: Твори	3.50
Курдидик А.: Етюди (мініятури)	1.50
Левіцька-Холодна: Шлях велетня — розповідь про життя Тараса Шевченка	3.50
Лепкий Б.: Мазепа, повість бр. 2.50 опр.	3.00
Крутіж	0.70
Під тихий вечір	1.95
Писання, І, ІІ	5.00
Липа Ю.: Призначення України	1.50
Лотоцький А.: Княжа слава	1.00
Любомирський С.: Жорстокі світанки, роман, 2 томи	2.00
Між славою і смертю 3 т.	2.40
Під молотом війни — 4 т.	8.00
Мандрівка по головних містах земель України — гра для українського юнацтва	2.90
Маланюк Є.: Поезії бр. 2.50 опр.	3.00
Марґолин А.: Державний устрій Спол. Штатів Аме-ки	1.50
Мірчук П.: Українська Повстанська Армія	3.00
В німецьких млинах смерти	2.00
Мишута Л. і Драган А.: Українці у вільному світі	2.00
Мудрик М. А.: Світанки і сумерки	1.00
Нагаєвський І. о.: Тернистим шляхом, спогади священика про Березу	1.75
Назарук О.: Роксоляна, іст. повість	2.50
Наш Львів — Ювіл. збірник під ред. Л. Лепкого	3.00
Не забули спом'янути — памяткова книжка з нагоди відкриття памятника Т. Шевченка	0.50
Неприцький-Грановський Ол.: Іскри віри	1.50
Осінні узори	1.50

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Б-во св. І. Хрестителя, Від. 270, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в четвер, 21-го серпня 1958 р., о год. 7:30 веч., в Народнім Домі, 433 Hoboken Avenue. — Т. Гіль, М. Баран, С. Островський.

ТАРЗАН, ч. 4111. Там є багато праці.

Нарешті Тарзан із тріюмфом поглянув, як зник його ворог.

Втомлений і ослаблений численними ранами, він заснув.

Кілька днів мавполюд видужував. Одного ранку він ствердив, що вже виздоровів доволі, щоб мандрувати. Він скерувався до станції Бема, звідки мав від'їхати Том Кейсі.